

23. 1. 2006

ID: 38265

Generální povinnost

Forma prevenčního opatření směřujícího k tomu, aby chovatel měl náležitý dozor nad svým psem, záleží jen na chovateli, když žádný právní předpis neurčuje, jak má být pes zajištěn (uvázan, umístěn v boudě, v oplocení atd.), a ani neurčuje, jaká má být síla drátěného pletiva, kterým má být kotec psa tohoto kterého plemene, stáří a velikosti obehnán, vybudován a proti úniku zvířete zabezpečen. Je tudíž na chovateli, aby učinil vše pro to, aby vzniku škody zabránil, a z tohoto hlediska není proto rozhodující, jakým způsobem je kotec vybudován, nýbrž to, zda z něj pes unikne či neunikne a následně způsobí, či nezpůsobí třetí osobě škodu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 972/2003, ze dne 14.4.2004)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce J. Č., zastoupeného advokátem, proti žalovanému M. J., zastoupenému advokátem, o zaplacení 28.301,- Kč, vedené u Okresního soudu v Nymburce pod sp. zn. 6 C 382/2002, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 22. ledna 2003, č. j. 26 Co 452/2002-49, tak, že rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 22. 1. 2003, č. j. 26 Co 452/2002-49, a rozsudek Okresního soudu v Nymburce ze dne 13. 11. 2002, č. j. 6 C 382/2002-36, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu v Nymburce k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Nymburce rozsudkem ze dne 13. 11. 2002, č. j. 6 C 382/2002 - 36, zamítl žalobu o zaplacení 28.301,- Kč a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Důvodným totiž neshledal uplatněný nárok žalobce na náhradu škody, k níž došlo na jeho osobním automobilu tov. zn. VOLVO 850 TDI, SPZ ..., při dopravní nehodě dne 3. 1. 2002 na silnici II. třídy č. 611 v katastru obce P., kdy pes žalovaného vběhl náhle z pravé strany před vozidlo žalobce jím řízené a došlo ke střetu. Okresní soud vycházel ze zjištění, že Policie ČR, okresní ředitelství, dopravní inspektorát - SND v N., věc podle § 58 odst. 3 písm. b) zák. č. [200/1999](#) Sb., o přestupcích, odložila s tím, že se jedná o dopravní nehodu nezaviněnou řidičem, a že Městský úřad v P.-komise pro projednávání přestupků neshledal žalovaného vinným přestupkem na úseku ochrany zvířat proti týrání podle § 28 odst. 1 písm. c) zák. č. [246/1992](#) Sb. tím, že by nezabezpečil svému psovi, feně německého ovčáka, přiměřené podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a zajištění jeho biologických potřeb tak, aby nedocházelo k bolesti, utrpení nebo poškození zdraví zvířete, a neporušil tak povinnost uloženou mu ust. § 13 odst. 1 cit. zákona, když fena volně pobíhala po silnici č. 611 v Poděbradech a způsobila dopravní nehodu, při níž byla usmrcena. Soud prvního stupně přisvědčil tvrzení žalovaného, že s ohledem na velikost psa, jeho stáří a druh plemene učinil dostatečná opatření proti jeho úniku, neboť zvíře choval na oploceném pozemku v kotci s podezdívkou, který byl opatřen pletivem do výše 160 cm; vzhledem k tomu, že se zvíře nikdy nesnažilo utéci a bylo povahově mírné a hodné, nemohl žalovaný předvídat jeho reakci a ani předpokládat, že pes kotec prokouše a podhrabe plot pozemku. Toto tvrzení žalovaného je podporováno jak potvrzením veterinárního lékaře MVDr. F. R., z něhož vyplývá, že žalovaný zabezpečil svému psovi přiměřené podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a zajištění biologických potřeb a rovněž stav kotce a oplocení výběhu bylo dostačující, tak i rozhodnutím Městského úřadu v P. Při právním posouzení věci vycházel soud z ust. § 415 a § 420 obč. zák. a z R 5/81 a dospěl k závěru, že žalovaný za vznik škody na vozidle žalobce neodpovídá, neboť povinnost dozoru nad chovaným zvířetem neporušil. Za této situace podle názoru soudu žalobce neunesl důkazní břemeno ohledně prokázání protiprávního jednání žalovaného a existence příčinné souvislosti. Doplnění dokazování ohledáním na místě samém považoval soud za nadbytečné.

K odvolání žalobce Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 22. 1. 2003, č. j. 26 Co 452/2002 - 49, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými závěry okresního soudu a za správné považoval i jeho právní posouzení věci. Shodně s ním dovodil, že na danou věc je třeba aplikovat ust. § 415 a § 420 obč. zák., přičemž při posouzení předpokladů odpovědnosti za vzniklou škodu lze i nadále vycházet z rozhodnutí publikovaného pod R č. 5/1981 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek a z

rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 15. 9. 1998, sp. zn. 23 Co 465/97. Podle názoru odvolacího soudu spočívá podstata sporu v tom, „zda žalovaný učinil taková opatření, která by byla s ohledem na konkrétní okolnosti případu považována za dostatečná proti úniku psa na veřejnou komunikaci“. Shodně se soudem prvního stupně dovodil, že žalovaný vytvořil chovné fence německého vlčáka přiměřené podmínky nejen z hlediska zachování požadavků na ochranu proti týrání zvířat, ale i dostatečná opatření proti úniku zvířete ze svého pozemku na veřejnou komunikaci; vzhledem ke konkrétním okolnostem případu, zejména povahovým vlastnostem psa a jeho předchozího vztahu k lidem, nemohl žalovaný předpokládat, že pes uteče. Žádný právní předpis totiž neurčuje sílu drátěného pletiva, kterým má být psí kotec obehnan, ani jak má být kotec vybudován, vybaven a zajištěn. Za správný proto považoval závěr okresního soudu, že není dána odpovědnost žalovaného za škodu podle § 415 a 420 obč. zák., neboť v daném případě žalobce neprokázal svá tvrzení o nedostatečném zajištění psa žalovaného proti úniku, ke kterému došlo náhodou, k níž žalovaný nevytvořil podmínky.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ust. § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a podává je podle § 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí spatřuje v otázce, „zda je porušením právní povinnosti ve smyslu ust. § 420 odst. 1 obč. zák., když pes, který má svého vlastníka a chovatele, volně pobíhá po veřejné komunikaci, a zda v takovém případě je na chovateli zvířete, aby prokázal ve smyslu ustanovení § 420 odst. 3 obč. zák., že škodu způsobenou volně pobíhajícím psem nezavinil“, a dále v otázce, „zda za situace, kdy žádný právní předpis nestanoví sílu pletiva kotce pro psa, resp. pro jednotlivé druhy plemen psů, ani nestanoví, jak má být kotec vybudován, se chovatel psa vyviní z odpovědnosti za škodu způsobenou volně pobíhajícím psem uniklým z kotce ve smyslu ustanovení § 420 odst. 3 obč. zák. s poukazem na to, že preventivní opatření proti úniku psa ve smyslu ust. § 415 obč. zák. splnil vybudováním kotce, a to i v tom případě, opatří-li kotec takovým pletivem, které je pes objektivně s ohledem na svoji sílu a velikost schopen prokousat, resp. jej skutečně prokouše, nebo zřídí-li takový kotec, z něhož je pes schopen se působením vlastní síly podhrabat, resp. jej podhrabat“. Odvolacímu soudu vytyká, že ust. § 415 a § 420 obč. zák. vyložil nesprávně a v rozporu s ustálenou judikaturou, a že nesprávně posoudil důkazní břemeno stran. Poukazuje na rozporné výpovědi žalovaného, který před orgány policie tvrdil, že „pes se musel někde podhrabat pod plotem“, a při jednání u přestupkové komise uvedl, že „pes unikl tak, že pletivo kotce musel prokousat“. Dovolatel má za to, že došlo-li k úniku psa z pozemku žalovaného, nelze opatření učiněná žalovaným považovat za dostatečná, a proto závěr odvolacího soudu, že žalovaný neporušil preventivní povinnost ve smyslu ust. § 415 obč. zák., že únik psa nemohl předpokládat a že k němu došlo náhodou, k níž žalovaný nevytvořil podmínky, je nesprávný. Existenci vady řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, spatřuje dovolatel v tom, že soud neprovedl důkaz ohledáním na místě samém. Navrhl, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen.

Žalovaný ve svém písemném vyjádření k dovolání se ztotožnil s rozsudkem odvolacího soudu a navrhl, aby dovolání bylo jako nedůvodné zamítnuto.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) postupoval podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2001 a po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení, řádně zastoupeným advokátem, přezkoumal napadený rozsudek odvolacího soudu podle § 242 o. s. ř. a nejprve se zabýval přípustností podaného dovolání.

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu upravuje ust. § 237 o. s. ř.

Podle § 237 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [písm. a)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, který soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proti, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [písm. b)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení písm. b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [písm. c)].

V posuzovaném případě žalovaný dovoláním napadá rozsudek odvolacího soudu, kterým byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně; jedná se tedy o to, zda je dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Dovolání je podle tohoto ustanovení přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek a současně se musí jednat o právní otázku zásadního významu; způsobilým dovolacím důvodem je tedy důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Právní posouzení je

nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu nesprávně vyložil, popř. ji na zjištěný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Z hlediska ust. § 237 odst. 3 o. s. ř. shledal dovolací soud zásadní význam napadeného rozhodnutí po právní stránce v otázce, která je uplatněna v dovolání a která v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud nebyla řešena, tj. v otázce porušení právní povinnosti jakožto zákonného předpokladu odpovědnosti chovatele za škodu způsobenou zvířetem domácího chovaným v kotci, z něž uniklo.

Podle § 415 obč. zák. každý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, majetku, na přírodě a na životním prostředí.

Podle § 420 odst. 1 obč. zák. každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti. Podle odst. 3 tohoto ustanovení odpovědnosti se zproští ten, kdo prokáže, že škodu nezavinil.

Předpokladem vzniku obecné odpovědnosti za škodu podle ust. § 420 obč. zák. je protiprávní úkon, tj. jednání, které je v rozporu s objektivním právem (s právním řádem), dále existence škody (majetková újma), příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním škůdce a vznikem škody a presumované zavinění. Porušením právní povinnosti je míněn objektivně vzniklý rozpor mezi tím, jak fyzická (či právnická) osoba skutečně jednala (případně opomenula jednat), a tím, jak jednat měla, aby dostála svým povinnostem. Vedle porušení povinnosti zákonné a smluvní zákon ukládá v ust. § 415 obč. zák. obecnou povinnost (tzv. generální prevence) každému počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku a na jiných hodnotách. Nedodržení této povinnosti je rovněž porušením právní povinnosti ve smyslu ust. § 420 obč. zák. Dopustila-li se fyzická (právnická) osoba jednání odporujícího povinnosti počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám (§ 415 obč. zák.), je splněn jeden ze základních předpokladů odpovědnosti za škodu ve smyslu § 420 obč. zák., neboť i samotné jednání v rozporu s § 415 obč. zák. je porušením právní povinnosti. Protiprávní úkon musí být poškozeným prokázán, stejně jako vznik škody a existence příčinné souvislosti (kauzálního nexu) mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody. Byly-li tyto předpoklady odpovědnosti poškozeným prokázány, zavinění se předpokládá, avšak za podmínek ust. § 420 odst. 3 obč. zák. se škůdce může odpovědnosti zprostit, jestliže prokáže, že škodu nezavinil. Tato presumpce zavinění se vztahuje jen na zavinění nedbalostní; stačí však, že jsou dány skutečnosti, které svědčí o tom, že jde o nedbalost nevědomou. Škůdce nevěděl, že svým jednáním může poškodit zdraví nebo majetek druhého, či jiné hodnoty, ačkoliv o tom vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl; takto je nedbalostní jednání definováno trestním zákonem, z kterého je třeba vycházet, neboť občanský zákoník pojem zavinění, jeho formy a druhy nevynechává.

Tyto zásady se uplatní i v případě, že škoda byla způsobena domácího chovaným zvířetem, přičemž odpovědnost chovatele za škodu podle § 415 a § 420 obč. zák. je třeba posuzovat z hlediska potřebného dozoru nad chovaným zvířetem, neboť jeho majitel je povinen učinit potřebná opatření k tomu, aby zvířata nemohla způsobit škodu; forma opatření přitom záleží na konkrétním případě. I zde platí obecně předpokládané zavinění s možností vyvinění se ve smyslu ust. § 420 odst. 3 obč. zák., jestliže občan jako chovatel, který zvíře živí, opatruje a má nad ním dozor, prokáže, že škodu nezavinil (např. že si ji způsobil sám poškozený anebo třetí osoba, nebo že vznikla náhodou, pokud k uplatnění této náhody sám zaviněně nevytvořil podmínky (srov. R 5/1981 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Z hlediska důkazního břemene v řízení o náhradu škody způsobené domácího chovaným zvířetem je tedy na poškozeném, aby prokázal splnění předpokladů odpovědnosti za škodu podle § 415 a § 420 odst. 1 obč. zák. a na škůdci prokázání takových skutečností, jimiž se odpovědnosti zproští (§ 420 odst. 3 obč. zák.).

Zamítavé rozhodnutí odvolacího soudu (stejně jako soudu prvního stupně) vychází ze závěru, že i když bylo nesporně zjištěno, že ke škodě na vozidle žalobce došlo a že škodu způsobil pes žalovaného, není jeho odpovědnost podle § 415 a § 420 obč. zák. dána, protože s ohledem na konkrétní okolnosti případu učinil dostatečná opatření proti úniku psa z kotce na veřejnou komunikaci. Tento závěr krajského soudu, vycházející z názoru, že žalovaný neporušil prevenční povinnost podle § 415 obč. zák., je s ohledem na shora uvedené nesprávný. Jestliže v řízení bylo prokázáno, že pes žalovaného volně pobíhal bez dozoru po veřejné komunikaci a způsobil dopravní nehodu, při níž byl poškozen automobil žalobce, je zřejmé, že žalovaný kritického dne nevykonával nad svým chovaným zvířetem náležitý dozor a že jako jeho majitel si nepočínal tak, aby se pes nezaběhl na silnici, a neučinil tedy vše, aby zabránil vzniku škody; již tím je z občanskoprávního hlediska dáno protiprávní jednání (opomenutí) žalovaného podle § 420 odst. 1 obč. zák., přičemž zavinění ve formě nevědomé nedbalosti se předpokládá. Forma prevenčního opatření směřujícího k tomu, aby žalovaný měl náležitý dozor nad svým psem, záležela jen na žalovaném jako na jeho chovateli, když žádný právní předpis neurčuje, jak má být pes zajištěn (uvázán, umístěn v boudě, v oplocení atd.), a ani neurčuje, jaká má být síla drátěného pletiva, kterým má být kotec psa tohoto kterého plemene, stáří a velikosti obehnán, vybudován a proti úniku zvířete zabezpečen. Bylo tudíž na žalovaném, aby učinil vše pro to, aby vzniku škody zabránil, a z tohoto

hlediska není proto rozhodující, jakým způsobem byl kotec vybudován, nýbrž to, že pes z něj uvedeného dne unikl, pohyboval se po veřejné komunikaci a v důsledku střetu s automobilem žalobce, způsobil na vozidle škodu.

Přisvědčit však nelze námitce dovolatele, že řízení před odvolacím soudem je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci [§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.], jejíž existenci spatřuje v tom, že nebyl proveden důkaz ohledáním na místě samém. Jestliže pro právní posouzení uplatněného nároku žalobce na náhradu škody je rozhodující skutečnost, která v řízení byla prokázána, že pes žalovaného z kotce unikl a volně bez dozoru se pohyboval po veřejné komunikaci, kde způsobil škodu, a nikoliv okolnost, jakým způsobem byl kotec vybudován a jak z něj pes žalovaného unikl, pak neprovedení uvedeného důkazu nemohlo mít vliv na právní posouzení věci.

Z uvedeného je zřejmé, že otázku porušení právní povinnosti jakožto zákonného předpokladu odpovědnosti chovatele za škodu způsobenou zvířetem domácí chovaným v kotci, z něž uniklo, řešil odvolací soud v daném případě v rozporu s hmotným právem i ustálenou judikaturou.

Jelikož dovolací důvod podle ust. § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl naplněn, Nejvyšší soud ČR rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243b odst. 2 věta za středníkem o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí a věc vrátil Okresnímu soudu v Nymburce k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)